

УДК 658

Ганна Кулагіна, Ольга Владимир

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ganna Kulagina, Olga Vladimir

THE ROLE OF INNOVATIVE INVESTMENT IN PROVIDING OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE ECONOMY

Перехід української економіки до трансформаційної зумовив необхідність всіх економічних суб'єктів сформувати новий механізм інвестування, який відповідає трансформаційній економіці. Це пов'язано з суттєвими змінами інвестиційного статусу держави у трансформаційних умовах та суб'єктів господарювання, розподілом їх функцій в інвестиційному процесі. В українських умовах, коли ринковий механізм ще не в змозі працювати згідно із законами саморегулювання, зростання державної участі в інвестиційному процесі є найголовнішим фактором при подоланні інвестиційного спаду. Це передбачає проведення активної державної політики по поживленню інвестиційних механізмів в діяльності суб'єктів господарювання, підтримка конкурентоспроможних вітчизняних виробників, а, в першу чергу, високотехнологічних, що мають конкурентні переваги на світовому ринку. Наприклад, конкурентними перевагами може стати система державних замовлень, гарантій та програм, формування ринку ефективних інноваційних та інвестиційних проектів. Тому для забезпечення сталого розвитку економіки необхідна активна участь держави у плануванні та здійсненні капітальних інвестицій, визначенні пріоритетних напрямів такого інвестування, а також стимулювання залучення приватного сектору і, відповідно, приватних інвестицій у найважливіші для держави сфери. Тому не можна переоцінювати важливість створення ефективної системи державного капітального інвестування з метою реалізації стратегії сталого економічного розвитку.

Досвід країн з розвинутою ринковою економікою свідчить про те, що вихід з фінансової кризи є неможливим без збільшення обсягів бюджетних коштів, які спрямовуються на капітальні інвестиції в інфраструктуру, нові технології, освіту тощо та вдосконалення механізмів державного інвестування. Вихід економіки з кризи означає додаткове навантаження на бюджет країни, а в силу скорочення дохідної частини кожна держава не лише збільшує фінансування проектів, спрямованих на розвиток та відновлення економіки, а й намагається отримати максимальний економічний і соціальний ефект. Сучасна політика країни в цій сфері ставить під сумнів реалізацію стратегії України стосовно інноваційного розвитку та підвищення інтенсивності притоку іноземного капіталу.

У зв'язку з цим на передній план вийшли проблеми формування принципово нового механізму забезпечення інноваційного процесу інвестиційними ресурсами. Це обумовлено рядом обставин, зокрема: зміною статусу та поділом функцій державних і недержавних інноваційних структур; значним скороченням частки централізованих інвестицій у загальному обсязі фінансування інноваційного розвитку економіки; зміною складу, співвідношення, способів і критеріїв розподілу внутрішніх і зовнішніх джерел інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності на мікро- і макроекономічних рівнях. Недоліки існуючого в Україні механізму фінансово-кредитного забезпечення інноваційного розвитку економіки обумовлені цілою низкою причин, але найсуттєвішою з них можна вважати існування недостатньо ефективного

порядку руху капіталів від власників інвестиційних ресурсів до суб'єктів інноваційного підприємництва. Оскільки інвестиційні ресурси й інновація як об'єкт інвестування можуть бути розділені як у просторі, так і в часі, то механізмом, що дозволяє встановити відповідність між попитом на інноваційно-орієнтовані інвестиційні ресурси і їх пропозицією за обсягом і вартістю, а також регулятором дій учасників комерційних угод є ринок. Виходячи з цього, мова повинна йти про необхідність формування специфічного ринку, який пропонується називати ринком інноваційного інвестування та розуміти як сукупність економічних відносин між постачальниками вільних інвестиційних ресурсів, споживачами інвестицій (учасниками інноваційної діяльності), організаційними та інформаційними посередниками з приводу акумуляції розрізнених інвестиційних ресурсів та трансформації їх в продуктивний капітал на основі взаємодії попиту та пропозиції в межах інституційного й правового поля з метою подальшого використання його для виробництва інновації та еквівалентного обміну платоспроможного попиту покупця права володіння, користування та розпорядження нею на споживчу цінність, укладену в ній.

Мобілізовані та акумульовані інвестиційні ресурси на ринку інноваційного інвестування пропонуються для використання в інноваційній сфері, таким чином, перетворюючись у функціонуючий продуктивний капітал. У процесі інноваційної діяльності відбувається створення нових споживчих вартостей та приріст капітальної вартості, який може мати форму доходу або соціального ефекту. Таким чином, з одного боку, реалізуються цілі інвестиційної діяльності, з іншого – формуються матеріальні та економічні умови для початку нової фази кругообігу інвестиційних ресурсів – товарної (нова споживча вартість виступає товаром або на ринку інноваційних товарів і послуг або на ринку інноваційних факторів виробництва). При цьому утворюється грошова виручка, тобто товарна форма інвестиційних ресурсів перетворюється в грошову. За умови, що інновація як товар в повному обсязі реалізується на товарних ринках, можна стверджувати, що грошова виручка відображає всю споживчу вартість створеного інноваційного товару. Одна частина грошової виручки використовується як фонд споживання, друга – як фонд відшкодування, який накопичується в якості джерела інвестицій, що спрямовуються на відтворення спожитих виробничого капіталу, основних та обігових коштів, а третя представляє собою прибуток, частина якого призначена для інвестування у прибуткові кошти суб'єктів господарювання, заощадження та мобілізація розрізнених інвестиційних ресурсів, їх консолідація, акумуляція, трансформація в продуктивний інвестиційний капітал, фінансування розробки та виведення на ринок нових товарів, продуктів, надання послуг, фінансування розробки нової техніки, технології, технологічного процесу, методу організації виробництва, інвестування в об'єкти інтелектуальної власності (придбання ліцензій, “ноу-хау”, патентів), проектне фінансування інновацій як відокремлений самостійний вид інвестиційної діяльності фінансування наукового процесу, НДДКР інвестування в інформаційне забезпечення інноваційного процесу, інвестування в сферу консультаційно-аналітичного супроводження інноваційного підприємництва (послуги в сфері консалтингу, маркетингу, проектного управління, інжинірингу тощо).

Якщо розглядати даний ринок з точки зору його функціональної спрямованості, то слід зазначити, що сьогодні він є глибоким та комплексним поняттям, оскільки можна вести мову про систему ринків, тобто сукупність всіх ринків незалежно від критеріїв групування. Між певними видами ринків, їх суб'єктами встановлюються складні (безпосередні або опосередковані) зв'язки, на основі яких формуються закони функціонування ринкової системи у сучасних умовах. Рівень взаємозв'язку між підсистемами загального трансформаційного середовища обумовлює чіткість функціонування економіки країни. Отже, ринок інноваційного інвестування вважаємо структурним елементом інвестиційного ринку.